

СОЦІАЛІЗАЦІЯ МАГІСТРІВ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ КУЛЬТУРИ СУСПІЛЬСТВА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДОБИ

УДК 37.013.42

Ірина Доброскок, здобувач Інституту педагогіки НАПН України,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної та соціальної педагогіки
ДВНЗ “Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Г. Сковороди”

СОЦІАЛІЗАЦІЯ МАГІСТРІВ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ КУЛЬТУРИ СУСПІЛЬСТВА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДОБИ

У публікації порушується питання соціалізації магістрів соціальної педагогіки в умовах глобалізації культури на засадах інформаційних процесів у соціокультурному середовищі. Обґрунтовано перспективи вдосконалення соціальної галузі педагогіки в соціокультурному контексті в інформаційному суспільстві; розкрито цілі, виявлено педагогічні чинники соціалізації магістрів соціальної педагогіки.

Ключові слова: соціальна педагогіка, соціалізація, соціальна культурологія, інформаційна доба.

В публікації розкривається вопрос социализации магистров социальной педагогики в условиях глобализации культуры на основе информационных процессов в социокультурной среде. Обосновано перспективи усовершенствования социальной области педагогики в социокультурном контексте в информационном обществе; раскрыты цели, определены педагогические факторы социализации магистров социальной педагогики.

Ключевые слова: социальная педагогика, социализация, социальная культурология, информационная эра.

In of a publication the question of socialization of master's degrees of social pedagogics is affected in the conditions of globalization of culture on principles of informative processes in a socio cultural environment. The of prospects of perfection of social industry of pedagogics are reasonable in a socio cultural context in informative society; aims are exposed, the pedagogical factors of socialization of master's degrees of social pedagogics are educed.

Key words: social pedagogics, socialization, social culture logic, informative twenty - four hours.

Постановка проблеми. Визначальним завданням соціальної педагогіки є спрямованість на вивчення освітньо-виховного потенціалу суспільства, перетворення соціального середовища, попередження й усунення конфліктів з метою успішної соціалізації й розвитку особистості протягом всього життя.

Соціальна педагогіка розкриває вплив на педагогічний процес конкретних соціокультурних умов, які виконують роль посередника між соціальним середовищем і окремими галузями педагогічного знання. Соціальна педагогіка тісно пов'язана з розвитком культури людства, прогресу суспільства і становленням соціально-громадських відносин, у зв'язку з чим набуває актуальності ступінь взаємозв'язків соціальної педагогіки із суміжними науками, покликаними оптимально соціалізувати суб'єктів соціокультурного середовища. Культура формує духовний світ суспільства і людини, забезпечує суспільство в цілому диференційованою системою знань і орієнтацій, необхідних для всіх видів діяльності; фактично створює цілісний глобальний образ світу, який є результатом усієї духовної активності її носія, у процесі всіх контактів зі світом. Культурний прогрес визначається динамікою вироблення ідей, норм, значень і цілей, якими користується суспільство

у регуляції всього розмаїття своєї діяльності, і які забезпечують подальший національний і світовий соціокультурний розвиток. Продукти цього виробництва існують у сфері свідомості і в результатах людської діяльності.

Висновуємо, що предметом соціальної культурології духовні фактори (норми, цінності, смисли, ідеали), їх співвідношення з соціальною регуляцією і соціальною дією в різних культурно-історичних типах, що існували в історії людства і досі впливають на соціальні процеси, а також дослідженням принципів духовної регуляції різних сфер соціального буття. Досвід осягнення цінностей культури завжди індивідуальний, вимагає внутрішнього занурення у простір культурних предметів і явищ, що передбачає розкриття особистісного виміру культурної історії людства, освоєння соціокультурного циклу буття людства, сприяє формуванню уявлення людини про себе як про суб'єкта культурно-історичного процесу, творця культурних цінностей. Наведені вище положення переконують і необхідності докладання значних зусиль кожного покоління, щоб зберегти, відтворити, підтримати і відібрати цінності, знання та орієнтації, оновити їх, дати їм нової інтерпретації й реалізувати їх відповідно до умов буття, що змінюються. У контексті нашого дослідження набуває актуальності питання

СОЦІАЛІЗАЦІЯ МАГІСТРІВ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ КУЛЬТУРИ СУСПІЛЬСТВА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДОБИ

соціалізаційних процесів у їх динамічному розвитку на рівні соціальний педагог – об'єкт соціалізаційного впливу в умовах соціокультурного середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Соціально-виховну сутність соціальної педагогіки відстоюють І. Андрєєва, О. Безпалько, Б. Вульф, О. Кузьменко, А. Мудрик, В. Нікітін, Н. Осьмук, В. Семенов, Г. Філонов та інші. Розмаїття підходів до визначення предметно-сутнісних основ соціальної педагогіки уможливило виокремлення декількох її парадигм: педагогічної, соціологічної, соціолого-педагогічної, соціально-педагогічної (І. Ліпський). Однак, незважаючи на те, що сучасні культурологи і педагоги взаємодоповнюють зусилля один одного у дослідженні культурологічних основ педагогіки, зокрема соціальної її галузі, культурологічна парадигма соціальної педагогіки не виділяється. Діяльність культурологів спрямована на вдосконалення культурологічного підходу як сукупності методів дослідження різних сфер соціокультурної дійсності, на культурологічний аналіз освіти, створення позитивного іміджу соціальної педагогіки через активізацію суспільної уваги на її можливостях у духовно-моральному оздоровленні людини (А. Арнольд, Т. Кисельова, В. Розін та інші). У сучасних соціологічних, культурологічних та педагогічних дослідженнях недостатньо глибоко розглядається природа соціальної педагогіки як продукт культури людства і засіб культурної динаміки суспільства і людини. Актуальність визначення теоретико-методологічних основ розвитку соціальної педагогіки, вивчення її перспектив в інформаційному суспільстві задля регулювання педагогічними засобами трансформаційних процесів в Україні визначають актуальність соціалізації фахівців із соціальної педагогіки.

Метою публікації є обґрунтувати перспективи вдосконалення соціальної галузі педагогіки в соціокультурному контексті в інформаційному суспільстві, зокрема в сучасній Україні; визначити завдання, виявити педагогічні чинники соціалізаційного процесу у вищій школі в умовах магістратури.

Виклад основного матеріалу. У структурі культури соціальна педагогіка (як управління соціальним вихованням) є складовими духовного виробництва – важливої передумови як виробництва взагалі, так і сукупних суспільних відносин, які піддаються впливу цінностей, знань, орієнтацій – наслідків духовного виробництва. Соціальна педагогіка межує із соціальною культурологією у дослідженні механізму засвоєння

і розповсюдження духовності, зокрема соціальних цінностей.

Виходячи із загальних концепцій виховного впливу життєздатної особистості, з урахуванням тенденцій розвитку сучасної вищої школи інформаційної доби сформулюємо завдання соціалізаційного процесу у вищій школі в умовах магістратури: 1) орієнтація особистості студента на гуманістичні і смисложиттєві цінності в соціально-політичних і економічних умовах інформаційного суспільства, визначення свого місця і цілей життєдіяльності; 2) оволодіння студентом цінностями світової та національної культури, їх примноження й активна участь у культурному житті українського суспільства інтенсивного в якості суб'єкта творення національної культури; 3) оволодіння нормами суспільної моралі, національними традиціями, кодексом професійної честі і моральними цінностями відповідних прошарків і груп, виховання адекватної самооцінки результатів своєї діяльності; 4) валеологічне виховання студента; 5) формування національної самосвідомості, громадянськості, патріотизму, поваги до закону правопорядку, внутрішньої свободи і почуття особистої гідності відповідно до прогресу моралі сучасного суспільства; 6) розвиток індивідуально-особистісних задатків студента, формування на їх основі загальних і специфічних здібностей, активізація творчого потенціалу і здатності до саморозвитку; 7) усвідомлення покликання, що полягає в потребі реалізації набутих професійних знань і навичок у праці як першої життєвої необхідності, вищій життєвій цінності і головному способі досягнення життєвого успіху, цілеспрямованості і підприємстві, конкурентоспроможності у всіх формах життєдіяльності.

Провідним терміном, спільним для соціальної педагогіки і соціальної культурології, є “духовність” – показник існування певної ієрархії цінностей, цілей, смислів, у якій концентрується проблема щодо вищого рівня освоєння світу людиною”[5; 8]. Культурно-антропологічний контекст підсилюється загальновиховним значенням поняття: проблема духовності є проблемою виходу людини за рамки вузько-емпіричного буття, подолання себе усталеного в процесі оновлення і вдосконалення, устремління особистості до своїх ідеалів, цінностей і реалізація їх на своєму життєвому шляху. Серед цінностей культурологи виокремлюють і введений М. Вебером термін “соціальні цінності – найважливіший елемент культури, системи соціальної регуляції, що забезпечує загальну,

СОЦІАЛІЗАЦІЯ МАГІСТРІВ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ КУЛЬТУРИ СУСПІЛЬСТВА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДОБИ

стратегічну лінію такої регуляції. На основі соціальних цінностей створюються соціальні норми". Соціальні цінності за своїм змістом є переконанням, що поділяє суспільство або соціальна група стосовно цілей, яких необхідно досягти в процесі соціокультурного розвитку. Наведене вище надає можливість з'ясувати і соціально-виховне значення духовності як основи соціальної життєтворчості, зміцнення соціальності всіх соціальних суб'єктів через засвоєння, розвиток та реалізацію ними соціальних цінностей, винайдених певним соціумом, людством протягом історико-культурного розвитку.

Отже, духовність у соціокультурному вимірі становить ієрархію соціальних цінностей та соціальних ціннісних орієнтацій (особистісний вимір цінностей) суспільства, групи, індивіда.

Специфіка нашого дослідження вимагає аналізу соціалізаційного процесу в соціокультурному аспекті.

Цінною для нашого дослідження є думка А. Арнольдова, який обстоює думку про те, що соціальна педагогіка є сучасним феноменом активної соціальної дії, комплексною системою педагогічних знань про людину, про її соціальне і психічне здоров'я, акцентуючи свою специфічну увагу на соціальній дії і поведінці людей, на розвитку їх морально-духовних сил [2].

Сучасні глобалізаційні процеси дозволяють інтерпретувати думку вченого в теоретичному і практичному аспектах реалізації потенціалу процесу соціалізації:

1. Культурний прогрес створює сприятливі умови для самоідентифікації особистості, яка, розвиваючи свої можливості і здібності, відчуває себе метою і двигуном суспільного прогресу, неминуче має розв'язувати питання про своє місце і роль у соціумі.

2. Розвиток соціальності, що дістає своє відтворення у появі нових соціальних інституцій розкриває широкі можливості для носія культури знайти свою нішу у світі соціальних зв'язків, зробити внесок у подальшу розбудову соціокультурного надбання шляхом реалізації гуманістичних ідеалів у своїй діяльності.

Послугуючись терміном А. Арнольдова "культурна свідомість", що розуміється як сформованість системи соціальних цінностей й гуманістичних ідеалів, і з допомогою якої люди набувають здатності відчувати свою цілісність у широкому духовному просторі, долучаються до відчуття культурного історизму, вважаємо, що в розробці сучасної концепції соціальної педагогіки визначальними є напрями духовного життя суспільства, морального становлення людини, ролі

цінностей у формуванні культури особистості. Надання соціальній педагогіці загальнонаукового значення дозволить розглядати цю галузь за нових соціокультурних умов в якості невід'ємного й органічного ідейно-інтелектуального знаряддя, складової частини духовного життя суспільства, транслятором базису загальнолюдських культурних цінностей.

Сполучення культури з соціальною роботою, а культурології як сфери науково-дослідницької та практичної діяльності – з соціальною педагогікою дозволяє досліджувати проблеми аксіології буття, визначати ціннісні орієнтації суспільної й особистої свідомості, формувати той зміст освіти і діяльності, який реалізується засобами соціальної педагогіки. За такого розуміння органічної взаємодії аналізованих галузей ціннісні орієнтації суспільства та особистості, їх реалізація в нормах, традиціях, звичаях, стереотипах свідомості, соціалізації особистості виступають як основний предмет дослідження та інструмент науково-педагогічної практики як культурології, так і соціальної педагогіки. Прагматичну мету соціальної педагогіки вбачаємо в допомозі суспільству й особистості в їхній самоідентифікації й інституціалізації соціально-нормативних настанов свідомості та поведінки з метою підвищення рівня практичної побутової культури – складової загальної культури людини, тобто успішної її соціалізації.

Окреслені напрями подальшого розвитку соціальної педагогіки в умовах глобалізації культури суспільства інформаційної доби вважаємо за доцільне окреслити тенденції розвитку вищої освіти в контексті культури. Уважаємо, що звернення до культури як основи освіти відкриває перспективу дослідження допредметного рівня змісту освіти, можливість принципово нового філософського, культурно-історичного, науково-педагогічного обґрунтування навчально-виховної діяльності суспільства. Поділяємо думку Л. Тодорова про те, що, в новій соціально-педагогічній ситуації використання традиційного терміна "культура" надасть оригінальності у підходах до змісту освіти та її гуманізації, і на цій підставі відбудеться розробка способів структурування нової педагогічної технології.

Сучасна освіта стає знаряддям практичного впровадження інтелектуальності в культуру, що передбачає можливість перспективного моделювання майбутнього стану освіти, яке пов'язане з формуванням ідеалу бажаної культури як культури освітньої. Філософський аналіз освіти в сучасній культурі України віддзеркалює, на наш

СОЦІАЛІЗАЦІЯ МАГІСТРІВ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ КУЛЬТУРИ СУСПІЛЬСТВА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДОБИ

погляд, стан виховання в системі освіти, що вимагає якісного переосмислення і подальшої трансформації, адже історико-культурний контекст освіти дозволяє стверджувати, що саме цілі виховання, зумовлені культурними потребами, визначають зміст і методи навчання.

Соціальна педагогіка інформаційної доби має можливість реалізувати свою мету через розв'язання соціокультурних завдань в демократичних умовах, що передбачають вільний вибір свого вдосконалення шляхом культуротворчості, нігілізації негативного впливу негативних соціальних обставин та недоліків певної індивідуальної культури. Такий підхід до розуміння соціалізації індивіда забезпечує гармонізацію соціальних умов становлення соціального суб'єкта (спрямованість на оточення, педагогізація середовища) і внутрішньої соціальної культури соціального суб'єкта, тобто соціальних ціннісних орієнтацій, соціальної поведінки, соціальних якостей (спрямованість на соціальний суб'єкт, його соціальне культивування).

Отже, соціальна педагогіка є науково-практичним засобом дослідження і регулювання соціального виховання інформаційного суспільства (формування, розвитку та реалізації ціннісних ставлень соціальних суб'єктів до себе, до інших соціальних суб'єктів та природи; регіону світу до себе, до окремої людини, групи, суспільства, інших регіонів світу, людства; до кожної людини, групи, суспільства, регіонів світу, природи, до себе як до цілісного людства).

Уважаємо важливим також окреслити темпоральні координати впливу соціального розвитку, найвищим проявом якого є духовність: йдеться про тісний взаємозв'язок духовності молоді й традиційного усталеного духовного потенціалу, визначеного національною культурою. Перспектива на засадах гармонійного поєднання традиційного й новаторського забезпечуватиме соціальний поступ майбутнього країни, людства, уможливить профілактику соціальних відхилень. Опредмечена в суспільстві духовність дорослих є виховним взірцем для нової генерації. Діалектична взаємозалежність обміну соціокультурного досвіду на засадах традиційного й новаторського дозволяє розглядати духовні взаємини між країнами та регіонами у світі, на соціокультурних теренах яких визначаються духовно більш розвинуті країни і регіони, які є прикладом для інших, проте і вони потребують соціокультурного самовдосконалення. У зв'язку з цим розширюємо рамки соціального впливу на об'єкт соціальної педагогіки та межі діяльності соціального педагога темпоральними

координатами: відкрита соціально-педагогічна система як ефективна умова соціального виховання особистості дозволяє враховувати потреби не тільки нової генерації в соціалізації, а й усіх суб'єктів соціальної дії. Отже, об'єкт має бути водночас і суб'єктом соціально-педагогічної діяльності, що стосується не лише людини, але і суспільства, регіону світу, суспільства.

На особливу увагу заслуговують ті заходи в стратегічних ініціативах органів управління освітою, що стосуються входження України у Європейський простір вищої освіти. Зокрема, в січні 2004 року МОН України затвердило "Заходи щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України на 2004 – 2005 роки" [4; 6; 7]. Зміни, які передбачаються, пов'язані і з професійною підготовкою соціального педагога.

В умовах окресленої освітньої парадигми вищої школи соціалізація особистості – майбутніх соціальних педагогів – також набуває нових відтінків, коли реалізується право вибору в конкретних соціокультурних обставинах, створюються реальні умови для гуманізації суспільної свідомості й практики, формується новий тип культурних відносин. Як відзначає О. Асмолов, "освіта формує передумови необхідного переходу від "культури користі" до "культури гідності" [2, 274]. У зазначеному контексті слід наголосити на тому, що сучасна вітчизняна педагогіка вищої школи ґрунтується на антропоцентричних цінностях та принципі соціалізації у процесі оволодіння теоретичними знаннями профільних курсів, що прискорить демократизаційні процеси в країні та входження її в європейський простір. Особливості соціокультурного етапу людства і нашої країни зумовлюють розбудову культурологічної парадигми гуманітарної освіти, формування її культурологічних методологічних основ.

У зв'язку з цим набуває значущості соціокультурний освітньо-виховний компонент у процесі підготовки соціальних педагогів. Реалізація принципів демократизації, гуманізації й гуманітаризації навчально-виховного процесу, зокрема спрямування освіти з контексту ідеології в контекст культури, уможливить успішну соціалізацію потребує об'єктивного аналізу й удосконалення форм і методів професійної підготовки соціальних педагогів, переорієнтації педагогічних цінностей, переосмислення мети, змісту й технологій навчання.

Висновки. Аналіз наведеного вище матеріалу дозволяє характеризувати рівень соціалізації магістра соціальної педагогіки за такими

СОЦІАЛІЗАЦІЯ МАГІСТРІВ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ КУЛЬТУРИ СУСПІЛЬСТВА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДОБИ

показниками: 1) сформованість прогресивних життєвих орієнтацій; 2) сформованість прогресивних життєвих цінностей; 3) особистісний виховний ідеал; 4) пріоритетні демократичні форми життєвої підтримки; 5) високий рівень соціального задоволення; 6) високий рівень розвитку особистісних якостей; 7) високий рівень нормативно-правової компетенції; 8) прогресивні мотиви і фактори професійного вибору; 9) психологічна готовність до професійної діяльності; 10) мобільність сприйняття соціально-педагогічних впливів на особистість.

Уважаємо за необхідне наголосити на тому, що особистісний виховний ідеал у контексті здобутків національної і світової культури характеризується такими якостями: 1) здатність адаптуватися в умовах соціального і природного середовища; 2) здатність перетворювати соціальне, природне середовище і себе відповідно до заданого трансформаційного вектору; 3) комунікативна компетенція (вияв відкритості, чуйності, тактовності, скромності, уважності, справедливості, об'єктивності, неупередженості; уміння бути цікавим співрозмовником; готовності забезпечувати суб'єктну позицію вихованця; уміння будувати взаємини на основі діалогу; володіння технікою мовної діяльності); 4) цілеспрямованість, оперативність, прагнення до пошуку нового і здатність знаходити оптимальне розв'язання життєвих проблем у нестандартних ситуаціях; 5) прагнення до самоосвіти й самовдосконалення; 6) здатність самостійно приймати рішення; соціальна зрілість (законослухняність; розвинене почуття соціальної відповідальності за вчинки, громадянського обов'язку); 7) національно-патріотична самосвідомість; активна громадянська позиція; (готовність відстоювати і зберігати благополуччя своєї держави); 8) вияв духовності, наявність внутрішньої культури, яка базується на визнанні цінності іншої людини і неповторності її внутрішнього світу.

Психологічна готовність магістра соціальної педагогіки до професійної діяльності як критерій успішної соціалізації визначається відповідно до сформованості рівнів: 1) поінформованості про вимоги, що ставляться до майбутньої роботи (усвідомлення самоцінності людської особистості, її неповторності й індивідуальності; визнання особистісного росту вихованця як мети і призначення соціального педагога); 2) поінформованості про приналежність до визначеної професійної спільноти (свідоме прийняття обраної професії; усвідомлення особистісної й соціальної значимості професії);

3) поінформованості про особливості соціальної роботи (розуміння творчої природи діяльності соціального педагога, що вимагає значних нервово-психологічних витрат і самовдосконалення; емоційна сприйнятливості і чутливість; почуття емпатії і рефлексії; співпереживання; володіння методами саморегуляції й саморелаксації).

Мобільність сприйняття соціально-педагогічних впливів на особистість забезпечується високим рівнем загальної культури: інтелектуальність; активність; володіння науково-гуманістичним світоглядом; ерудиція; уміння аналізувати сучасну політичну, соціокультурну ситуацію; уявлення про роль і значення політичних і соціальних систем у житті суспільства; уміння аналізувати основні соціально-економічні, політичні, соціокультурні події в межах регіону, держави, планети; володіння знаннями про інформаційні процеси в природі і суспільстві, історичну зумовленість культур і цивілізацій, їх різноманітність і неповторність.

В умовах інформаційної доби важливим видається не лише спростити доступ до соціокультурного надбання людства, а розкрити виховний потенціал досвіду сучасним та прийдешнім поколінням як можливість досягти нового рівня свободи, творчості, використовувати соціокультурний спадок людства при розв'язанні складних соціокультурних ситуацій, визначенні сенсу власного життя.

Ефективність діяльності соціальних педагогів перебуває у пропорційному взаємозв'язку з мірою соціалізації фахівців, адже визначальну роль у соціалізаційному процесі індивіда, у розвитку його духовності, тим більш у засвоєнні соціально-педагогічних знань, умінь, навичок має відігравати система освітніх закладів країни, ефективне управління якою забезпечується фахівцями соціальної педагогіки.

1. Арнольд А.И. Социальная педагогика и культурология: содружество наук / А.И. Арнольд. – М.: Ин-т педагогики социальной работы РАО, 1996. – 150 с.

2. Асмолов А.Г. Деятельность и установка / А.Г. Асмолов. – М.: МГУ, 1979. – 143 с.

3. Баб'як Ж.В. Діагностика соціально-виховного процесу як умова соціалізації студента вищого навчального закладу: дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.05 / Ж.В. Баб'як. – Луганськ, 2004. – 212 с.: іл. – Бібліогр.: С. 159 – 172.

4. Заходи щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України на 2004 – 2005 роки // Освіта України, 2004. – 57 с.

СТАНДАРТИ ОЦІНЮВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США

5. Ерасов Б.С. Социальная культурология / Б.С. Ерасов. – М.: Аспект-Пресс, 1996. – 591 с.

6. Ничкало Н.Г. Неперервна професійна освіта – тенденція світова / Н.Г. Ничкало // *Розвиток педагогічної і психологічної науки в Україні у 1992 – 2002.* – X., 2002. – Ч. 2. – С. 148 – 162.

7. Стратегія реформування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики / за заг. ред. В. Андрущенка. – К.: К.І.С., 2003. – 296 с.

8. Этика социальной работы: принципы и стандарты // *Российский журнал социальной работы.* – 1995. – № 2. – С. 38 – 59.

Стаття надійшла до редакції 25.07.2010

УДК 378(73)

Ірина Зварич, кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри теорії та практики перекладу
Національної академії Служби безпеки України
і кафедри теорії та практики перекладу з англійської мови
Інституту Філології Київського Національного університету
імені Тараса Шевченка

СТАНДАРТИ ОЦІНЮВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США

У статті розглянуто стандарти педагогічної діяльності викладачів США, проаналізовано норми базових стандартів INTASC та охарактеризовано стандарти оцінювання якості педагогічної діяльності викладачів у вищих навчальних закладах і дано їх визначення.

Ключові слова: стандарти, базові стандарти, вимоги, норми, оцінювання, якість, вищий навчальний заклад, педагогічна діяльність, викладання навчальної дисципліни.

В статті рассмотрено стандарты педагогической деятельности преподавателей США, проанализировано нормы базовых стандартов INTASC та охарактеризовано стандарти оцінювання якості педагогічної діяльності преподавателей у вищих навчальних закладах і дано їх визначення.

Ключевые слова: стандарты, базовые стандарты, требования, нормы, оценивания, качество, высшее учебное заведение, педагогическая деятельность, преподавание учебной дисциплины.

In this article the standards of pedagogical activity of teachers are considered, the norms of basic standards INTASC are analysed, and the standards of evaluation the quality of teachers' pedagogical activity in higher educational establishments are observed and their determines are given.

Key words: standards, basic standards, requirements, norms, evaluation, quality, higher educational establishment, pedagogical activity, teaching of educational discipline.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Реформування системи освіти США та модернізація вищих навчальних закладів змусили науковців переглянути і вдосконалити вимоги до викладання навчальної дисципліни, оцінювання педагогічної діяльності викладачів та визначення рівня їх професіоналізму. Оскільки система вищої освіти США децентралізована, тому вся відповідальність за якість викладання навчальних дисциплін покладається на конкретні штати. Таким чином, у США не існує єдиних стандартів освіти та оцінювання педагогічної діяльності викладачів, так як кожен штат має свої законодавчі акти вищої освіти. Недивлячись на децентралізовану структуру американської вищої освіти, у США існує три системи стандартів, які характеризують послідовність педагогічної діяльності професорсько-викладацького складу та кар'єрний зріст викладачів у вищих навчальних закладах.

Відповідні системи стандартів мають тісний зв'язок між собою тому, що направлені на вдосконалення якості педагогічної діяльності викладачів. Таким чином стандарти INTASC – Консорціум з підтримки та оцінювання викладачів-початківців (Teacher Assessment and Support Consortium) характеризують знання, уміння, навички та здібності викладачів-початківців; стандарти NCATE – Національної Ради з акредитації програм підготовки викладачів (National Council for Accreditation of Teacher Education) висвітлюють вимоги до програм підготовки викладачів: ґрунтовно оволодіти навчальною дисципліною, набути знання, виробити вміння, здобути навички, які необхідні для педагогічної діяльності у вищому навчальному закладі; стандарти NBPTS – Національної Ради із стандартів угалузі професійного викладання (National Board for Professional Teaching Standard) встановлюють вимоги до викладачів, які вже займаються педагогічною діяльністю.